

Александар Трешњев,
судија Посебног одељења Вишег суда у Београду

ПРИМЉЕНО 01.07.2016

127 01					
--------	--	--	--	--	--

Прима: Високи савет судства

На основу члана 29. Закона о судијама изјављујем

П Р И Т У Ж Б У

Због повреде права:

- да обављам судијску дужност;
- на одржавање поверења у моју независност и непристрасност;
- на удруживање;
- на расподелу предмета случајем;
- да будем обавештен о одлуци која је од значаја за моје поступање.

Образложење

Пред Посебним одељењем (за организовани криминал) Вишег суда у Београду води се кривични поступак, К ПО1 бр. 36/15, према опт. Бориславу Новаковићу и др, у којем сам поступао као члан судећег већа.

Решењем председника Вишег суда у Београду VII Су бр. 39/16-212 усвојен је захтев заменика тужиоца за организовани криминал, па сам изузет из поступања у овом предмету. На основу тог решења председник суда је донео наредбу Су бр. 2/16 24. јуна 2016. године, којом је уместо мене, досадашњег члана већа, као нови члан већа одређен судија Велимир Лазовић.

Председник суда је нашао да се околности које изазивају сумњу у моју непристрасност базирају на чињеници да сам члан удружења „Центар за правосудна истраживања“ (ЦЕПРИС). Образлажући одлуку председник се позвао на утврђене циљеве удружења, чињеницу да су чланови удружења поред осталих и адвокати, закључио да се утврђеним циљевима удружења ЦЕПРИС задире у статусна питање судија који су искључиво регулисани Уставом Републике Србије и Законом о судијама (ЗС), да се из статута удружења не види ко конкретно финансира „невладину организацију“, да се судије могу удруживати искључиво у уско струковна удружења и то само са судијама, а не са адвокатима и јавним тужиоцима, те да у статуту није прописано да је ЦЕПРИС струковно удружење. На основу претходно наведеног председник суда закључује да као члан удружења ЦЕПРИС не могу да поступају у предмету

у којем су браниоци адвокати Слободан Бељански и Владимир Бељански, који су такође чланови овог удружења.

Наведена одлука председника суда о мом изузећу садржи низ недоречености и нетачних навода, који управо резултирају повредом мојих права као судије.

Председник вишег суда у Београду се у одлуци о мом изузећу углавном бавио разлозима оснивања и постојања удружења ЦЕПРИС, а само споредно и неуверљиво разлозима за моје изузеће, из чега се може закључити да је основни разлог доношења одлуке председника суда постојање удружења и моје чланство у њему, а не сумња у моју непристрасност. Тако, већ на почетку образлагања свог става, на страници 2. у последњем ставу који се наставља на 3. страници образложења, председник наводи да је приликом доношења своје одлуке пре свега водио рачуна како су формулисани циљеви Центра за правосудна истраживања, те по мишљењу председника Вишег суда у Београду, чињенице да су председник невладиног удружења адвокат, а чланови још три адвоката, те да је председник управног одбора судија, а ја члан удружења, представљају околност која управо изазива сумњу у моју непристрасност, која се само појачава чињеницом да поступама у истом предмету са адвокатом. Значи, разлог за моје изузеће је само чланство у удружењу ЦЕПРИС.

На овај начин председник је преузео на себе овлашћења која му по закону не припадају. Наиме, председник суда нема овлашћење да цени да ли је одређена делатност судије неспојива са судиском функцијом. То овлашћење, на основу члана 31. ЗС припада само Високом савету судства.

Нејасно је шта је за председника суда спорно у циљевима удружења ЦЕПРИС, када се има на уму да се ови састоје у стварању услова за независан или самосталан статус и стручан, непристрасан и ефикасан рад правосуђа у отвореном демократском друштву, заснованом на начелима владавине права и поделе власти. Реч је о циљевима који су на готово идентичан начин регулисани у Акционом плану и Националној стратегији за реформу правосуђа, Националној стратегији за борбу против корупције, а ови циљеви су једно од основних питања и у преговарачком поглављу 23 за приступ Европској унији. У сваком случају циљеви удружења којем припадам не могу бити разлози за моје изузеће.

Неразумљиво је како се то постављеним циљевима удружења ЦЕПРИС задире у статусна питања судија, која су искључиво регулисана Уставом Републике Србије и Законом о судијама. Наиме све и да је тако, то би онда требало да буде разлог за забрану регистрације удружења ЦЕПРИС, а не разлог за изузеће судије из поступка. Уколико би се и пошло од претпоставке да се статутом задире у Уставну и Законску материју, то би значило да он у материјалном смислу представља Устав или Закон, односно да он регулише исту материју, али на други начин, што би поново представљало разлог за забрану регистрација или забрану удружења, у смислу члана 55 Устава, а не разлог за изузеће судије. На овај начин председник Вишег суда у Београду дао је себи за право и да оцењује дозвољеност постојања једног удружења. Посебно напомињем да су чланови удружења ЦЕПРИС, бивша председница Врховног

суда Србије, судија Уставног суда, судија апелационог суда, бивши председник Савета за борбу против корупције Владе Републике Србије, пет професора Универзитета, осам доктора правних наука, и да нико од њих није уочио да се циљевима невладне организације ЦЕПРИС задире у статусна питања судија, која су искључиво регулисана Уставом и Законом о судијама.

У решењу се може уочити и да председник суда пежоративно користи термин „невладина организација“, па тако приликом навођења удружења ЦЕПРИС упорно инсистира на овом термину, док остала струковна удружења назива „удружењима“. Овде бих подсетио да Закон о удружењима у члану 2, између осталог, дефинише удружење као добровољну и невладину недобитну организацију засновану на слободи удруживања више физичких или правних лица. Додао бих и да је Друштво судија, са којим се у предметном решењу прави компарација, организовано такође као невольна организација. У сваком случају без обзира на то да ли председник Вишег суда у Београду има анимозитет према невладиним организацијама или не, такав став не би требало да га руководи приликом доношења одлуке о постојању сумње у непристрасност судије о чијем изузећу одлучује.

На страни 4. у ставу 1. образложења констатује се да се из статута удружења ЦЕПРИС не види ко конкретно финансира невладину организацију, осим што се у члану 16. Статута наводи да Центар прибавља средства од добровољних прилога, донација и поклона (у новцу или натури), финансијских субвенција, оставина, камата на улоге, закупнина, дивиденди, и на други законом дозвољен начин. На основу овога се закључује да је могуће да се догоди да нпр. добровољни прилог донацију или поклон учини лице које је странка у неком судском поступку, у којем суде судије који су чланови удружења, што би могао бити вид утицаја на независност, самосталност и непристрасност судија.

Овакав став трпи критику по више различитих основа.

Поменути члан 16. Статута је дословце преузета одредба Закона о удружењима која регулише начин стицања имовине удружења.¹ Овакву или сличну одредбу садрже статута свих удружења. Из става председника суда логично следи закључак да судије не би требало да буду чланови нити једног удружења, јер опасност да неко физичко или правно лице да донацију неком удружењу увек постоји.

Анализа председника суда о апстрактним опасностима које се тичу могућности да неко лице против кога се води кривични поступак у коме поступа као судија да донацију удружењу, управо у циљу да то лице стекне неке погодности у поступку, уз дужно поштовање, делује поприлично неозбиљно. Напослетку, ту би се радило о кривичном делу, што је и мени и председнику суда као врсном кривичару, добро познато. Ко тиме жели да се бави не треба му удружење. Чини се да ова заинтересованост за „финансирање“ удружења већ у старту представља замену теза да финансирање удружења у

¹ Члан 36. став 1. Закона о удружењима гласи: „Удружење може стицати имовину од чланарине, добровољних прилога, донација и поклона (у новцу или натури), финансијских субвенција, оставина, камата на улоге, закупнине, дивиденди и на други законом дозвољени начин.“

ствари представља финансирање чланова удружења. За такву конструкцију, наравно, нема никаквог основа.

Поставља се свакако и питање зашто се не разматрају све хипотетичке могућности када се у решењу анализирају неке од њих. На пример, зашто председник суда не анализира и могућност да ја као члан удружења могу да иступим из удружења уколико би до таквог финансирања дошло?

Праћење логике решења, може довести до низа апсурдних ситуација. Пример за једну од њих је следећи: на сајту Врховног касационог суда могуће је пронаћи информацију да је 1. јуна 2016. године учињена донација у компјутерима ВКС од стране турске Агенције за међународну сарадњу и координацију. Уколико је коруптивна опасност од донација толико велика како то тврди председник Вишег суда у Београду, да ли то онда значи да ће убудуће постојити сумња у непристрасност, независност и самосталност свих судија ВКС када се пред њима као странке буду појављивали турски држављани или привредни субјекти?

То што се из Статута не види ко конкретно финансира удружење и није чудно, јер није уобичајено да статuti удружења садрже одредбе о томе ко финансира удружење. Ако је већ исказано тако велико интересовање ко финансира „невладину организацију“ онда треба дати одговор на то питање, а одговор гласи: Удружење „ЦЕПРИС“ тренутно не финансира нико. Оно је тек недавно основано, а у моменту доношења овог решења још није имало ни отворен рачун.

У сваком случају из поменутог решења не може се утврдити на који тачно начин апстрактна опасност од начина финансирања удружења, чији сам члан, може да створи сумњу у моју непристрасност за поступање у конкретном предмету.

У образложењу предметног решења новоди се да статутом удружења ЦЕПРИС није наведено да се ради о струковном удружењу, па се закључује да ово удружење није струковно (за разлику од Друштва судија Србије). Чланом 8. Статута удружења ЦЕПРИС предвиђено је да за члана може бити изабран, по позиву или на сопствени захтев, истакнути правни стручњак који је дао запажени допринос правној теорији или пракси и који прихвати Статут, а одлуку о избору доноси Управни одбор већином гласова присутних чланова. Поставља се питање какво је то удружење које је састављено искључиво од истакнутих правника, ако није струковно удружење?

Чланом 55. став 4. Устава Републике Србије предвиђено је да судије не могу бити чланови политичких странака. Чланом 152. је уведена и шира забрана политичког деловања судија, док је закону препуштено да утврди које су друге функције, послови или приватни интереси неспојиви са судијском функцијом.

Закон о судијама, у члану 7. став 1. предвиђа право судија да се удружују у струковна удружења ради заштите својих интереса и очувања независности и самосталности у раду.

Поред Закона о судијама и Етички кодекс, донет од стране Високог савета судства, предвиђа слободу удруживања судија ради заштите својих интереса и очувања своје самосталности и независности.

Нити једна од наведених одредби не предвиђа да се судије морају удруживати само са другим судијама, како то закључује председник суда.

Неразумљив је закључак председника суда да судије и адвокати и јавни тужиоци не могу да се заједно удружују ради залагања за непристрасност, независност и самосталност у раду суда и судија. Ваљда су ови циљеви у интересу свих правосудних професија. Поред тога што је неразумљив, закључак је и логички неодржив, јер се залагање за добар и опште прихваћен циљ не може доводити у сумњу чињеницом да том циљу поред судија теже и адвокати и тужиоци. Но, председник иде и корак даље. Потпуно неразумљиво он закључује да заједничким залагањем са адвокатима за добар и опште прихваћен циљ, судије постају проблематичне, зависне и несамосталне. Без обзира на то што оваква анализа не трпи ни основне логичке провере, њој сасвим сигурно није место у решењу о изузећу судије и управо указује на то да разлог за доношење одлуке председника суда није сумња у моју непристрасност, већ нешто друго.

Могућност утицаја адвоката на судије у оваквим удружењима је крајње малициозно претпостављена, јер је управо чланом 5. Закона о Високом савету судства предвиђено да се један члан савета обавезно бира из реда адвоката. Да постоји тако олака могућност да адвокати утичу на судије, сасвим сигурно да законодавац не би одредио да припадници ове бранше могу да буду чланови савета. Ово тим пре ако се има у виду да су и у другим удружењима чланови судије и адвокати. Тако је нпр, потпредседник Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу судија Врховног касационог суда, генерални секретар је адвокат, а један од чланова Председништа заменик Апелационог јавног тужилаштва у Београду. На сличан начин Удружење правника у привреди Србије у статуту изричито наводи да чланови тог удружења могу бити правници, дипломирани правници, магистри, мастери и доктори правних наука који раде у привредним субјектима, банкама, привредним коморама, привредним судовима, јавним предузећима, као и правници који раде на пословима привредно-правног карактера изван наведених организација и институција. При томе, није ми познато да је изузет и један судија који је члан тог удружења, а да суди у предмету у којем се као странка појављује неки од привредних субјеката у којем је запослен правник који је члан истог удружења.

Председник суда на страни 4. у ставу 2. решења наводи да је приликом доношења одлуке додатно обратио пажњу и на статут Друштва судија Србије, при чему цитира одредбе статута које се односе на циљеве друштва, да би на крају извео закључак да би судије у борби за своју неористрасност, независност и самосталност требало да наступају искључиво ускоструковно само као судије. Овакав став изнет у решењу је неразумљив. Наиме, најасно је како се на бази одредаба статута једног струковног удружења може закључивати да друго удружење није струковно или како треба да буде структурисано чланство другог струковног удружења.

Да само чланство судије у одређеној организацији не може да изазове сумњу у његову непристрасност упућује и пракса Европског суда за људска права. У предмету *Саламан*² овај суд је између осталог навео и следеће:

„Суд је примио к знању да је подносилац представке оспорио да се утицај слободних зидара (масона) може сматрати бенигним друштвеним утицајем и позвао се на општепознате сумње да масонерија има тајни, распрострањен и коруптивни аспект за који подносилац представке наводи да су неспојиви са судијским функцијама.

...

Суд, међутим, не сматра да је доказано да само по себи чланство судије у масонерији у Великој Британији изазива сумњу у његову непристрасност у предмету у коме су сведок или странка такође масони. Нема разлога за сумњу да судија не би сматрао своју заклетву коју је дао кад је ступио на судијску функцију као примарну у односу на све остале друштвеним обавезе.

...

Сходно томе, Суд сматра да подносилац представке није био лишен расправе пред непристрасним судом и да се његова представка мора одбацити као очигледно неоснована у складу са чланом 35. Конвенције.“

Пракса Европског суда за људска права недвосмислено показује да сама чињеница да један члан судског већа припада одређеној социјалној групи или удружењу није довољна да се оспори легитимност сумње према објективном тесту.

Најевећи део образложења решења председника суда о мом изузећу представља његов морални суд о удружењу ЦЕПРИС, што свакако није смело да га руководи приликом доношења одлуке о сумњи у непристрасност судије за суђење у конкретном предмету. Претежни део своје одлуке председник заснива на апстрактној сумњи у моју непристрасност, а управо тиме што тако ниско поставља стандард за оцену непристрасности судије, председник ствара априори сумњу у самосталност, независност и непристрасност судија, која се претпоставља.

Напоследку, желим да нагласим да немам никакав разлог личне природе да останем члан већа у конкретном предмету, већ се искључиво ради о принципијелним ставовима који се рефлектују на шири план права и дужности судија, што је уједно разлог мог обраћања и осталим надлежним инстанцама.

Из свега наведеног произилазе следеће повреде права:

1. Право да вршим судијску дужност у законито додељеном предмету

Право је сваког судије да у предмету који му је по закону додељен суди и нико нема право да га, мимо законских услова, изузме из предмета. Ово право базира се на одредбама члана 1. ЗС и члана 1. Етичког кодекса. Тиме што је

² *Salaman v. the United Kingdom*, представка бр. 43505/98 Одлука о прихватљивости представке, 15. јун 2000. године

злоупотребio своје право и без основа ме изузео из поступања у конкретном предмету повредио је моје право на обављање судијске дужности.

2. Право на одржавање поверења у моју независност и непристрасност

Члан 3. ЗС, у првом ставу предвиђа обавезу судије да у свакој прилици одржи поверење у своју независност и непристрасност, а став 5. истог члана обавезу свих државних органа и функционера да својим поступањем и понашањем одржавају поверење у независност и непристрасност судија и судова.

Како се председник суда доношењем незаконитог решења о мом изузећу упустио у апстрактна расправљања о мојој пристрасности и без основа утврдио да постоји сумња у моју пристрасност, тиме је као функционер повредио моје право на одржавање поверења у моју независност и непристрасност.

3. Право на удруживање

Право на удруживање гарантовано је чланом 55. Устава Републике Србије, чланом 7. ЗС и чланом 6. Етичког кодекса. Ово право ми је повређено јер је моје чланство у законом дозвољеном удружењу третирано као сумња у моју непристрасност, односно разлог за моје изузеће.

4. Право на расподелу предмета случајем

Судија предмете прима према редоследу независном од личности странака и околности правне ствари, како је то прописано чланом 24. ЗС, а једино могуће одступање прописано је чланом 25. ЗС. Како, је председник суда решење о мом изузећу базирао на разлозима који не представљају сумњу у моју непристрасност, тиме ми је без законског основа одузео предмет из рада, односно онемогућио ме да вршим судијску дужност као члан већа, у законито додељеном предмету.

5. Право да будем обавештен о одлуци која је од значаја за моје поступање.

Председник суда ми није обавестио о изузећу, ту одлуку ми није доставио, чак и у доставној наредби није наведено да ми се ова одлука има доставити. За ту одлуку сам сазнао сасвим случајно, а званично је никада нисам добио. Оваквим поступањем председник суда је повредио моје право да будем обавештен о одлуци која је од значаја за моје поступање и у којој се не само одлучује о мојим правима, већ ми се она грубо крше.

На основу свега изнетог захтевам од Високог савета судства да предузме мере рад заштите мојих права, тако што ће констатовати постојање наведених повреда и о томе обавестити председника Вишег суда у Београду.

На основу члана члана 11. Пословника о раду Високог савета судства и члана 14. Закона о високом савету судства молим да будем обавештен о времену одржавања седнице.

Судија Александар Трешић

Виши суд у Београду, Посебно одељење, Београд, ул. Устаничка 29

Прилог:

- Решење VII Су бр. 39/16-212;
- Наредба Су бр. 2/16;